

TEKNOLOJİNİN GİDERİ: SANALİZASYON! SANAL DİL VE YANSIMALARI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Mustafa HİTHİT

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

mustafahithit47@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4212-2853

Gönderim Tarihi: 09.05.2020 Kabul Tarihi: 24.06.2020

Alıntı: HİTHİT, Mustafa (2020). "Teknolojinin Gideri: Sanalizasyon! Sanal Dil ve Yansımaları", *AHBV Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (2) 57-73.

ÖZ: Son zamanlarda teknoloji denilince akla bilgisayarlar, cep telefonları ve beraberinde İnternet olgusuyla sosyal medya gelmektedir. Şüphesiz ki 21.yy'da insanlığa büyük faydalar sağlayan bu buluşlar, bünyesinde bazı olumsuzlukları da barındırmaktadır. Bu olumsuzluklardan en önemlisi, teknolojik ortamda yeni bir dilin doğması ve anadilin deforme edilmesidir. Bu araştırmanın amacı; tüm dünyada ve gençler arasında çok yaygın biçimde kullanılan, anlık mesajlaşma uygulaması olan Whatsapp Messenger yazışmalarındaki Türk diline dair kullanım yanlışlıklarını tespit etmek; dil bilincini sanal ortama taşıma hususunda öneriler geliştirmektir. Çalışma, doküman incelemesi yöntemine dayalı nitel bir çalışmadır. Liseli öğrencilerin dil şuurlarını ortaya koymak için tek soruluk bir anket uygulanmıştır. Whatsapp'ı çok yoğun bir şekilde kullandıkları tespit edilen 127 gönüllü öğrencinin mesajlaşma esnasında kullandıkları kelimeler, terimler, emojiler ve kalıplaşmış cümleler kayıt altına alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ses özellikleriyle ilgili kullanımlar, kelime kullanımları, cümle kullanımları, yazım ve emoji kullanımları olmak üzere 5 farklı sınıflama yapılmıştır. Her sınıflamada alt kategorilere yer verilmiştir. Sınıflamalar sırasında Yaman ve Erdoğan'ın (2007:239) oluşturduğu kategorileştirmeden de yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda; örneklemde yer alan öğrencilerin Whatsapp uygulamasını kullanırken ses ve yazım kurallarına uymadıkları; yazma dilinin özensiz olduğu, hatalı ve argo kelimeler içerdiği belirlenmiştir. Ayrıca; öğrencilerin Whatsapp'da sözcük yazmak, kısaltma yapmak ve cümle kurmak yerine daha çok emojilerle iletişim sağlamayı tercih ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Sanalizasyon, Sanal Dil, Dil Bilinci.

Expense of Technology: The Virtual Waste! Virtual Language and its Reflections

ABSTRACT: In recent times, any mention of technology has brought to mind the computers, mobile phones, and social media accompanied by the Internet. It goes without saying that these inventions, which provide great benefits to humanity in the 21st century, also contain some negativity within them. The most important of these is the emergence of a new language in the technological environment and deformation of the mother tongue. The aim of this study is to determine the usage errors of Turkish language in Whatsapp Messenger correspondences, largely used in the world and among young people and put forward some suggestions to carry the language awareness to the virtual environment. The study is a qualitative study based on a document analysis method. A single-question questionnaire was applied in order to reveal the language consciousness of high-school students. The words, terms, emojis, and stereotype sentences of the 127 voluntary students who were determined to use Whatsapp very intensively were recorded. In the analysis of the data, 5 different classifications have been made including sound usage, word usage, sentence usage, spelling, and emoji usage. Each classification includes subcategories. During the classifications, the categorization created by Yaman and Erdoğan (2007:239) was also used. As a result of the research, it was determined that the young students in the sample group do not follow the sound and spelling rules in using Whatsapp and that the language of writing is careless and botchy, defective and full of slangs. Furthermore, it was seen that students prefer to communicate with emojis rather than writing words, abbreviating and forming sentences in Whatsapp.

Key Words: Technology, Sanalization, Virtual Language, Language Awareness.

İnsanların teknolojiyi kullanmaları doğal kaynakları basit araçlara dönüştürmelerleriyle başlamıştır. Ateşin kontrol edilmesi, tekerleğin icadı ya da paranın kullanılması toplumların yaşantılarının her aşamasını etkilemiştir. Mağara duvarlarına çizilen mağara resimlerinden nano boyutta üretilen sanatsal değerlere ulaşana kadar teknolojinin toplumlara sanattan ekonomiye, bilimden eğitime kadar hemen hemen her boyutta etkilediği söylenebilir. Bu etkileşimde icat edilen teknolojik araçların tüm dünyaya yayılma süreci de etken olmuştur. Radyo icat edildiğinde dünya çapında 50 milyon kullanıcıya 38 yılda, televizyon ise 13 yılda ulaşabildi. İnternet

ise kullanılmaya başlandığı 1994-1995 yılları içerisinde dünya çapında 50 milyon kişiye ulaşarak tarihin en hızlı iletişim aracı oldu. (Firat ve Keskin, 2015: 92) İnternet bugün bilgiye en çabuk, en kolay ve en ucuz yoldan ulaşma aracı hâline gelmiştir. İnternetin bütün dünyada bu denli yayılmasının sebepleri olarak özellikle iletişim, bilgiye erişim ve yayımında sağladığı avantajlar gösterilmektedir. Günümüz dünyasını “Global Bir Köy” haline dönüştüren internet zaman ve mekân kavramlarının algılanmasında da değişikliklere neden olmuş, bir nevi sınırları kaldırarak toplumları birbirine yakınlaştırmıştır.

“Sanal dünya/sosyal medya” olarak adlandırılan bu ortam; sanal kimliklerin ve yeni değerlerin oluşması gibi farklılıklara, toplumlarda kullanılan anadil dışında sosyal dil olarak adlandırılan yeni bir iletişim biçiminin doğması gibi birçok olumsuzluğa neden olmuştur.

Sanal-Sanalizasyon

Sanal terimi; kelime anlamı olarak gerçekte olmayan, tahmini, farazi gibi internet ortamına verilen bir isimdir. Sanalizasyon terimi ise; TDK’da ve literatürde henüz yer almayan ancak sanal dünyanın yarattığı sosyal sorunları ve onların insanlardan götördüklerini, giderlerini ifade etmeyi amaçlayan bir kelime olarak tanımlanabilir. Çağımızda konuşan, iletişim kuran, aktaran, anlaşılan insanoğlu teknolojinin toplumsal hayatta kullanımın olağanlaşması ile yüz yüze iletişimde yetersiz kalmaktadır. Değişen iletişim yöntemleri sayesinde (Facebook, Twitter, Whatsapp vb.) gerçek hayatta işlevsel ilişkiler kurduğumuz kişiler, sanal hayatta özel alanımıza girmektedirler. Aynı şekilde biz de onların özel alanına girmekteyiz. İnsanların yüz yüze iletişimde yetersiz kalmalarından kastedilen, yüz yüze iletişimin öneminin ya da geçerliliğinin azalması değildir. İnsanlar sosyal medyayı ve sosyal paylaşım ağlarını gündelik hayatlarında önemli bir yere koydukları için, erişilebilirlik açısından daha pratik olanaklar sağlayan sosyal medya iletişimi gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Sosyal medya kullanımını bir yaşam biçimi haline getirmiş insanların “gerçekliği” hangisidir? “Normal” hayatta edindikleri sosyallik mi gerçektir? Yoksa sanal hayattaki sosyallikleri mi gerçektir? Burada her iki kısım da gerçekliğini yitirmiştir. Sanal ortam, eski gerçekliğin yok olmasına neden olmuştur. Aynı zamanda da sanal ortamın “sanallığı” da sorgulanabilir bir hal almaktadır.

Erving Goffman (2014)’a göre: "Bireyler kendi kimliklerini sunarken, tıpkı aktörler gibi birtakım roller oynamakta, rol maskelerini koşullara göre takıp çıkartarak diğerlerinin kendine ilişkin izlenimlerini yönetmektedir." Kendilerini facebookta, twitter’da istedikleri gibi tanımlama olanağına sahip olan kişiler, kişiliklerini bu ortamlarda yeniden yapılandırmaktadır. Bu kişiliklerini gerçekmişçesine, gerçekliğini sorgulamadan yaşamaktadırlar.

Kişiler artık gerçek boyutta karakter sahibi olmalarının yanında, sanal boyutta da farklı bir karaktere bürünebilmektedir. Çevrimiçi sanal dünyada kimlikler seçilip oynanmakta, değiştirilmekte veya verili olarak ele alınabilmektedir. Birey karakteri hakkında, seçici bir kurgu yapabilir ya da yalan söyleyebilir (Akkaş, 2013: 50). Bailey’e göre; bedene “sanal bir deri” giydirilebilir (Bailey, 2001: 335-336; Akt: Binark, 2005: 8). Kullanıcılar sürekli olarak kendilerine uygun bir kimlik biçme ya da biçilmiş kimlikleri kendilerine mal etme durumundadırlar. Yani sanal ortamda oluşturulan kurgusal kimlikler ve dolayısıyla da gerçeklikler, gerçek hayatta kişilerin toplumsallık içinde konumlandırılmasına etki edecek unsurlar nezdinde oluşturulmaktadır. Örneğin, gerçek hayatta hayvan hakları savunucusu olmayan bir kişi, sosyal medya ortamında diğer kullanıcıların bu konuyla ilgili paylaşımlarından etkilenerek paylaşımlar yapabilmektedir. Bu durum da kişinin gerçek hayattaki kimliğinden farklılaşarak, yeni bir sosyal medya kimliği oluşturduğunun göstergesidir (Akkaş, 2013: 52).

Sandığımızdan daha da sanal hale geldiğimiz bu dönemde insanlar iletişimi, ilişkileri ve değerlerini o mecrada sergilemektedirler. Bilgiye anında ulaşma, bilgi kirliliklerine ve bilginin kaynağı sorunlarına da neden olmaktadır. Tunç’a göre (2010: 26); “Yalan yanlış pek çok bilginin ilk durağı konumundaki internet, bilgi bankasının çöplüğü rolünü üstlenmektedir. Her alanda karşılaşılan kaynağı belirsiz bilgiler, ardı ardına yağın elektronik posta mesajları ve

benzeri enformasyon bombardımanı kaotik bir ortam oluşturmaktadır. Bilgi kirliliği kavramı da internetin bu kaotik yapısıyla bağlantılıdır.”

Gerçekle ilgisi olmayan gerçek dışı bilgiler, görseller, haberler ve kurgulamalar sosyal gerçeklik adında milyonlara servis edilmektedir. Değişimin ve yeniliğin çok hızlı cereyan ettiği günümüz dünyasında yaşanan olaylar da bu hız ile aynı paralelde seyrettiği için genel olarak haberin öncesi ve sonrası analiz edilmeden haber paylaşılır. Bilindiği üzere 21 Aralık 2012 tarihinde kıyametin kopacağı iddiaları dünya genelinde gündemi bir hayli meşgul etmiştir. Maya inancı dayanak gösterilerek haftalarca gündemi oluşturan kıyamet senaryoları ile yine 1 Mart 2013 tarihinde ortaya atılan “Müslüm Gürses Öldü” içerikli haber bu alandaki bilgi kirliliğine ve asparagas haberlere örnek olarak gösterilebilir (Yüksel, 2014: 33).

İnsanlar, sırf paylaşım yapma adına sosyal medyada rastladıkları herhangi bir bilgi, resim ya da videonun doğruluğunu sorgulamadan paylaşmaları toplumlarda bilgi güvenliği ve enformasyon etiğini önemli hale getirmektedir. Bu asparagas ya da yalan haberler, bireyleri olduğu kadar kurumları da olumsuz etkilemektedirler. Büyük firmalar bu yolla zarara uğratılıp iflasa sürüklenmektedir. Gerek bireysel gerekse kurumsal açıdan kaybolan ya da bozulan değerler; toplumlarda özünden kopuk anadiller, hem beden (Alzheimer, Obezite, Fake-titre hastalığı) hem ruh (Hikikomori-Sosyal çekilme hastalığı) sağlığını yitiren bireyler, kısaca sanal dünyanın yarattığı sosyal sorunlar teknolojinin gideri olarak ifade edilip “Sanalizasyon” olarak adlandırılabilir.

Sosyal Medya ve Sosyal Ağlar

Teknolojinin çok hızlı bir şekilde gelişmesi ve internetin kullanım alanının ve hızının genişlemesi gerek sosyal alanlarda gerekse iş hayatında eski alışkanlıkların ve iş görme şekillerinin birçoğunu değiştirmiştir. Bu değişiklikler de hayatımıza çok sayıda yeni kavramın girmesini sağlamıştır. Bu kavramlardan biri de sosyal medyadır (Bulunmaz, 2011: 29). İnternet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte gelen kullanıcı basitliği ve iletişim hızını sağlayan, eş zamanlı bilgi paylaşımına yarayan dijital mecra sosyal medya olarak tanımlanmaktadır. Sosyal medya, karşılıklı etkileşim medyasını kullanarak bilgi, birikim ve düşünceleri paylaşmak için çevirim içi olarak bir araya gelen insan toplulukları arasındaki aktiviteler, pratikler ve davranışları kapsamaktadır (Safko ve Brake, 2009’dan Akt. Çalışkan, M; Mencik, Y., 2015). Başka bir tanımlamayla sosyal medya, tek yönlü bilgi paylaşımından, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan medya sistemidir.

Sosyal medya üzerine birçok çalışması bulunan Michael Frunchter, sosyal medyayı 5C ile açıklamaktadır. Frunchter’e göre sosyal medyayı oluşturan bu 5 C; conversation (sohbet), commenting (yorumlamak), contribution (katkı), community (topluluk) ve collaboration (iş birliği)’dir. Conversation, sosyal medyanın özünü karşılıklı iletişimin oluşturduğunu göstermektedir. Commenting, sosyal medya da paylaşılanların her türlü eleştiri ve yorumlara açık olduğunu ifade etmektedir. Contribution, yapılan yorumların yanında yeni fikirlerle katkı sağlamaktır. Community, normal yaşantımızda meydana getirdiğimiz topluluklara ihtiyaç duyduğumuz gibi sosyal medyadaki sosyal kısmı içinde topluluğa ihtiyaç vardır. Collaboration ise, sosyal medyanın varlığını devam ettirebilmesi için olması gereken iş birliğini ifade etmektedir (Frunchter, 2009’dan Akt. Çalışkan M; Mencik, Y., 2015).

İletişim ve bilişim teknolojilerinin hızlı gelişimi yenilikçi bir medyanın (ortamın ve etkileşimin) doğmasını sağlamıştır. Sosyal medya, geleneksel medya platformlarıyla karşılaştırıldığında sürekli canlılık halinde olan bir platformdur. Gazete, TV ve diğer platformlardan en büyük farkı eş zamanlı bilgi paylaşımının yapıyor olmasıdır. Çift yönlü iletişimin sağladığı etkileşim oranı geleneksel medyanın çok üstündedir. Kullanıcı odaklı platformlardan oluşan ve herhangi bir sınırlaması olmayan bu mecra herkese söz hakkı vermiştir.

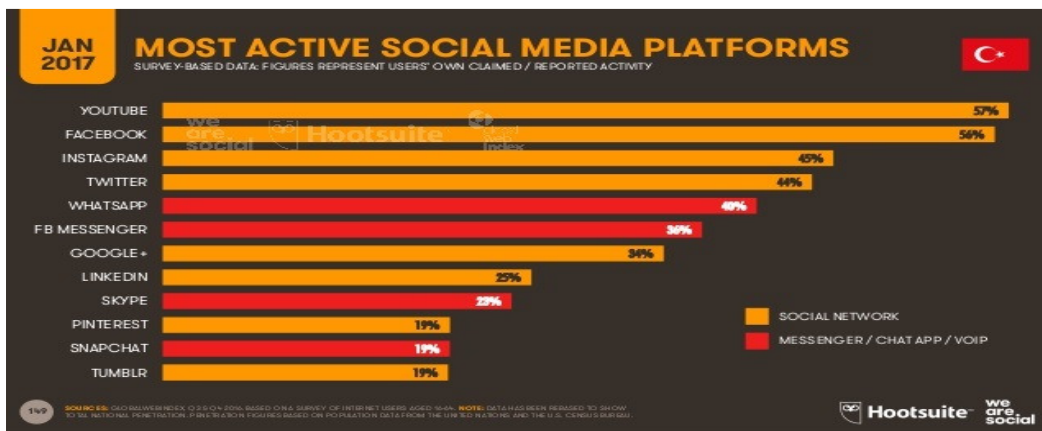

Görsel; "https://www.memurlar.net/haber/689265/btk-dan-sosyal-medyaya-selam-olsun-kampanyasi"adlı siteden alıntılanmıştır.

Doğru kullanıldığı durumda gücü ve etkisi tartışılmaz olan sosyal medya yeni bir oluşum olarak düşünülürse toplumlar üzerinde oldukça etkili olduğu ileri sürülebilir. Sosyal medya kimileri için sosyalleşmeden kaçtığı, kendi kendine yalnız kaldığı, daha çok izleyici olduğu bir ortam iken kimileri için ise sosyalleşmek, topluluklar içinde takdir edilmek, takip edilmek isteğinin tezahürü şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Hazar, 2011: 153-154).

Sosyal medya kullanımı ile ilgili istatistikler incelendiğinde sosyal medya kullanım oranının gün geçtikçe arttığı ve insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olduğu göze çarpmaktadır. Kültür ve yaşam standartlarına bağlı olarak sosyal medyanın her ülkedeki kullanım oranı birbirinden farklılaşmaktadır. Türkiye açısından bakılırsa sosyal medya kullanımının yükselen bir ivme çizdiği söylenilebilir.

'We Are Social' tarafından hazırlanan "Digital in 2017 Global Overview" raporuna göre, Türkiye'de kullanıcılar gün içerisinde ortalama 7 saatini bilgisayar karşısında, 3 saatini telefon üzerinden internete bağlanarak ve 3 saatini sosyal medya platformlarında geçirmektedir. Rapora göre; Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya kanalı Youtube ve onu küçük bir fark ile Facebook takip etmektedir. Diğer popüler sosyal medya kanalları ise Instagram ve Twitter'dır. (<http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/>)

Sosyal ağ kavramı ise ilk kez 1954 yılında Barnes tarafından, kişinin çevresindeki diğer insanlarla olan ilişkilerini tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Barnes' göre sosyal ağlar birbirleriyle etkileşimde olan ve kişi için psikolojik öneme sahip bireylerden meydana gelmektedir

(Aksüt, Ateş ve Balaban, 2011). Günümüzde ise sosyal ağları; grup etkileşimini, işbirliği için paylaşılan alanı ve sosyal bağlantıları arttıran, web ortamında bilgi değişimini gruplayan uygulamalar dizisi olarak tanımlayabiliriz (Boyd ve Ellison, 2007'den Akt. Bilen. K; Ercan. O; Gülmez, T., 2014). Bir başka tanıma göre sosyal ağlar; bireyler ve gruplar arasındaki karşılıklı etkileşimi kolaylaştıran, sosyal dönüt sunan, sosyal ilişkiler yumağı oluşumunu destekleyen yazılımlardır.

Sosyal ağlar; belli bir amaca yönelik olarak açılan, internet sitesi içerisinde insanların tıpkı sosyal yaşantılarında olduğu gibi sembolik jest ve mimikler kullanarak birbirleriyle etkileşimde buldukları websiteleridir. Günümüzde birçok sosyal ağ sitesi ortaya çıkmış ve insanların iletişimini, etkileşimini, işbirliğini etkilemiştir. Farklı kullanım, farklı içeriklere sahip olan ağlar, insanların saatlerce sanal ortamda kalmasını sağlayan etkileyici öğelerdir. Son beş yılda, sosyal ağ sitelerine, on milyonlarca internet kullanıcısı talep göstermiş ve böylece sosyal ağlar hem yetişkin hem de genç kullanıcılarla değerini artırmıştır. Bu noktada sosyal ağlarla ilgili sayısal verilere bakıldığında büyük önem arz eden rakamlarla karşılaşılmaktadır. (Lenhart ve Madden, 2007'den Akt. Vural. Z, Bat. M, 2010). Buna göre;

- Üniversite öğrencilerinin % 82'si ve 19 yaş altının % 55'i sosyal ağ kullanmaktadır.
- 13-19 yaş aralığının %28'inin blogu bulunmaktadır.
- İnternet kullanıcılarının % 28'i etiketlenmiştir ya da fotoğraflar, yeni hikâyeler veya blog mektupları gibi çevrimiçi içeriklerine göre sınıflandırılmışlardır.
- İnternet kullanıcılarının % 48'i YouTube video paylaşım sitesi kullanmaktadırlar.

Sosyal ağlar günlük hayatımızın niteliğini artırmaktadır. Profesyonel ve sosyal hayat, sosyal ağlar aracılığıyla gittikçe daha fazla rapor edilir, araştırılır, paylaşılır ve öğrenilir olmaktadır (Eijkman, 2008'den Akt. Vural. Z, Bat. M, 2010). Bu durum da sosyal ağlarda mahremiyet çizgisinin sorgulanmasını gündeme getirmektedir. Ancak tartışmaya açık olan bu konu sosyal ağların kullanılabilirliğini ve sosyal ağlara olan ilgiyi azaltmamaktadır. Sosyal ağlar, sosyal medyanın ilgi çekmesinde büyük bir öneme sahiptir. Oysa Sosyal medya ve sosyal ağ pek çok kişi tarafından aynı şey olarak algılanmaktadır. Sosyal medya; bir makale, bir video, bir bağlantı, bir GIF, bir PDF dosyası, basit bir durum güncellemesi ya da farklı birçok şey olabilir. Etkileşimde bulunulmazsa bile paylaşım yapılabilen bir kanaldır. Ancak sosyal ağ; hedef kitle, arkadaş, akraba, müşteri gibi tüm insanları ve bu insanların etkileşimlerini içerir. Bugün sosyal ağlar dediğimizde en büyük örnekler olarak karşımıza Facebook, Twitter ve Instagram gibi web siteleri çıkmaktadır.

Sosyal İletişim

Sosyal medyanın gruplar ve toplumlar üzerinde gündem oluşturma, onları yönlendirme ve etkileyebilme potansiyellerinden en önemlisi dili etkin olarak kullanabilme gücüdür.

Sanal iletişim olarak da ifade edilen bu iletişim modeli, yüz yüze iletişimin yerini alan bir tarz olmayıp, iletişimin yeni bir biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiler arası iletişimin yeni şekillenmiş bir hali olup, sanal ortam iletişimde "aracı" konumunda bulunmaktadır. Ne var ki bu iletişimde kullanılan kelimeler, cümleler deformasyona uğramış, özlerinden kopuk bir hale gelmiştir. Sosyal medya kullanıcıları, sanal iletişim sayesinde oluşan ortamlarda farklı kültürlerde yaşayanlarla yakınlaşmakta ve kültürel etkileşim içine girmektedirler (Çakır-Topçu, 2005: 76).

Şüphesiz bu etkileşimden en fazla etkilenen unsurlardan birisi de dilin yapısıdır. Bugüne kadar gerçekleştirilen birçok araştırmada internetin dil üzerine etkileri incelenmiştir. Bu araştırmalardan biri olan Aktaş ve Şentürk, (2014)' e ait "Sosyal Medyada Kullanılan Türkçenin Kullanımı üzerine Nitel bir çalışma" adlı makalede sosyal medya platformu olan Twitter'da kullanılan dilin deformasyonu ele alınmış, özünden ayrılmış bir Türkçenin kullanımı ortaya konulmuştur. Yaman ve Erdoğan (2007: 236) internet kullanımının Türkçeye etkilerini belirlemek amacıyla İnternet ortamında MSN ve forum kayıtlarından elde edilen bulguları değerlendirmişler, internet ortamında yazı dilinin rast gele ve özensiz olarak kullanıldığı, İngilizce kuralların

ve İngilizce kelimelerin Türkçenin yapısını bozduğu ve dilde yozlaşmaya neden olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yine Temur ve Vuruş (2009) "İnternet (Genel Ağ) Ortamında Türkçenin Kullanımına İlişkin Bir Çözümleme" adlı araştırmalarında MSN ve Facebook yazışmalarını inceleyerek internet ortamında kullanılan Türkçeye ilişkin olarak dilimizin ses özelliklerinin dikkate alınmadığı, yazım kurallarının ihmal edildiği, kelime ve cümle yapılarına uyulmadığı bulgularına ulaşmışlardır. Dolayısıyla da araştırmaların genel sonucu internet ortamında Türkçenin özensiz kullanıldığıdır.

Önce kelimelerden sesli harfleri kaldıran sonra da sosyal medyada kendilerine özgü bir dil geliştiren gençleri anlamak için bu dilin şifrelerini çözmek gerekmektedir. Gençlerin kullandığı bu "sosyal dil" Türkçe'nin yozlaşmasına, ortak dilin ortadan kalkmasına yol açmakta mıdır? Bu soruya verilen yanıtlar açısından akademisyenlerince görüş ayrılıkları yaşanmaktadır.

Gençlerin, kısaltmalarla dolu dillerini yozlaşma olarak nitelendiren Yaşar Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayda Sabuncuoğlu, eski kuşakların gençleri anlamakta zorlandığını belirtmektedir. Sabuncuoğlu, bu düşüncesini şu sözleriyle ifade etmektedir. "Sosyal medyanın hayatımıza girmesiyle bir bakıma ortak dilimiz gitti, yerine yalnızca gençlerin anlayabildiği bir dil daha doğdu. Dildeki yozlaşmanın bir an önce önüne geçilmesi gerekiyor".

Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü öğretim üyesi ve Sosyal Medya Uzmanı Yrd. Doç. Dr. Erkan Saka ise dilin sürekli evrilen bir şey olduğunu ve bunun da olumsuz olarak görülmemesi gerektiğini ileri sürmektedir. Dilde yaşanan bu dönüşüme tepki duymak yerine ayak uydurmak gerektiğini vurgulayan Saka, "Yasaklamak ve engellemekten çok alternatif kelimeler, kavramlar bulmak, gençlerin dil kullanımını inceleyecek araştırmalar yapıp stratejiler geliştirmek gerekir" şeklinde görüş bildirmiştir (<https://www.haber-turk.com/gundem/haber/1179712-gencligin-dilini-anlama-kilavuzu>).

Gerçekten de dilin değişmesi ve gelişmesi kaçınılmazdır. Çünkü dil insandan ayrı değil tam tersine onunla var olan canlı bir yapıdır. Önemli olan dilde; özden kopuşun ve deformasyonun olmamasıdır. UNESCO'nun günümüzde yeryüzünde konuşulan diller konusunda yaptırdığı araştırmalar sonuçların çok vahim olduğunu ortaya koymaktadır. Konuşulan ortalama 6.000 dilin yarısından fazlası ölümle yüz yüzedir. Her 14 günde bir, bir dil yeryüzünden silinmektedir (Tosun, 2005: 145). İnternetin sahip olduğu özelliklerden ortaya çıkan yeni iletişim sembolleri, kullanım kalıpları, jargonlar ve iletişim kodları dillerin yapısını ve işleyişini derinden etkilemektedir (Çakır-Topçu, 2005: 95). Bu etkilenme süreci sadece Türkçeye özgü değildir. Bütün diller, internet ile ortaya çıkan yeni dilsel kullanım biçimlerinin etkisi altındadır (Tattersal, 2003: 3).

Son zamanlarda sosyal medya yoluyla ortaya çıkan yeni dilsel kullanım biçimleri, teknolojinin giderlerinden en önemlisi olarak görülmektedir. Dilde meydana gelen yozlaşmalar, bunun diğer kültürel unsurlara yayılacağı gerçeği, konunun sosyolojik önemini daha da artırmaktadır. Bireylerin sosyal medyada kullandıkları dilin niteliğini ortaya koymaya çalışan araştırmalar incelendiğinde genellikle Facebook, MSN ve forum kayıtları, Twitter içerikleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Konuyla ilgili olarak; Aktaş ve Şentürk (2014: 416), "Sosyal Medyada Kullanılan Türkçenin Kullanımı üzerine Nitel bir çalışma" ile Twitter'da kullanılan dilin deformasyonunu incelerken; Temur ve Vuruş ise "İnternet (Genel Ağ) Ortamında Türkçenin Kullanımına İlişkin Bir Çözümleme" adlı araştırmada MSN ve Facebook yazışmalarını incelemiştirler.(2009: 235) Yaman ve Erdoğan ise internet kullanımının Türkçeye etkilerini belirlemek amacıyla İnternet ortamında MSN ve forum kayıtlarından elde edilen bulguları incelemiştirler (2007: 242-245).

Günümüzde tüm dünyada akıllı telefonlarda kullanılan ve ücretsiz mesajlaşma programı olan WhatsApp Messenger da mesajlaşma içeriklerini ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Gençlerin Whatsapp ta kendilerine özgü bir dil geliştirme çabalarını, kullanılan bu

dilin içeriklerini ve dilde meydana gelen deformasyonu ortaya koyup buna dikkat çekmek, öneriler ortaya koymak araştırmanın temel nedenlerini oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı; tüm dünyada ve gençler arasında çok yaygın biçimde kullanılan anlık mesajlaşma uygulaması Whatsapp Messenger'daki Türk diline dair kullanım yanlışlıklarını tespit etmek; dil bilincini sanal ortama taşıma hususunda öneriler geliştirmektir.

Diğer bir amaç ise, sanalizasyon başlığı altında sanal dil ve yansımalarını tespit edip; okullarda bir çalışma grubu oluşturarak "Gençleri Anlama Kılavuzu" adında sosyal medyada kullanılan kavram, kelime ve kalıplaşmış cümlelerin ironik yanlarını broşür ya da posterler haline getirerek farkındalık yaratmaktır.

Araştırma, Doküman incelemesine (edebiyat taraması) dayalı nitel bir çalışmadır."Nitel araştırmada gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi farklı kaynaklardan elde edilen veriler, analiz edilerek sentezlenir, özetlenir ve yorumlanır."(Büyüköztürk vd., 2013).

Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kayseri'de bir Anadolu lisesinde eğitim gören 751 öğrenci oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan öğrencilerin 345'i Kız (%46) 406'sı Erkektir. 192 öğrenci 9.sınıf (%26), 224 öğrenci 10.sınıf (%30), 217 öğrenci 11.sınıf (%29),118 öğrenci 12.sınıf (%15) öğrencisidir.

Cinsiyet	Frekans	Yüzdeler (%)
Kız	345	46
Erkek	406	54
Toplam	751	100

Örnekleme yer alan öğrencilerin % 46'sı (345) kız , % 54'ü (406) erkektir.

Tablo-1: Katılımcıların Cinsiyetine göre frekans dağılımı

Sınıf	Frekans	Yüzdeler (%)
9	192	26
10	224	30
11	217	29
12	118	15
Toplam	751	100

Örnekleme yer alan 192 öğrenci 9.sınıf (% 26), 224 öğrenci 10.sınıf (% 30), 217 öğrenci 11.sınıf (% 29),118 öğrenci 12.sınıf (% 15) öğrencisidir.

Tablo-2: Katılımcıların Sınıflarına göre frekans dağılımı

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın ön safhasında; örnekleme yer alan öğrencilere sosyal medya dilinden hareketle “Ana dilinizin geleceğini tehlikeli buluyor musunuz?” başlığı altında bir anket uygulandı. 751 öğrencinin katıldığı bu ankette 242 öğrenci “ortak dilin geleceği açısından bunu tehlikeli bulurken” 509 öğrenci buna ayak uydurmak gerektiğini” ileri sürmüşlerdir. Ortaya çıkan bu sonuç; “Lise öğrencilerinin sosyal medya dilini kullanırken anadillerine olan bozucu etkiyi olağan kabul etmektedir” şeklinde bir tesbitte bulunulmasına ve konuyla ilgili detaylı bir araştırma yapılmasına neden olmuştur. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmaya katılacak öğrencilerin seçiminde 01 Ekim-15 Aralık 2018 tarihleri arasında Whatsapp programını etkin bir şekilde kullanmış olmaları temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda şartları taşıyan, 01 Ekim-15 Aralık 2018 tarihleri arasında Whatsapp programını etkin bir şekilde kullanan 127 öğrencinin mesajlaşma esnasında kullandıkları kelimeleri, terimleri, emojileri ve kalıplaşmış cümleleri araştırmacılar tarafından kayıt altına alınmıştır. Sesli ve görüntülü arama ile görseller araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmada verilerin tek soruluk bir anketle elde edilmesi; kullanılacak istatistiksel yöntemlerde bir sınırlılığa neden olmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde ses özellikleriyle ilgili kullanımlar, kelime kullanımları, cümle kullanımları, yazım ve emoji kullanımları olmak üzere 5 farklı sınıflama yapılmıştır. Her sınıflamada alt kategorilere yer verilmiştir. Sınıflamalar sırasında Yaman ve Erdoğan’ın (2007: 242) oluşturduğu kategorileştirmeden de yararlanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma; Kayseri’de bir lisede eğitim gören; Whatsapp Messenger uygulamasını yoğun şekilde kullanan 127 öğrenciyle sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmada sanal ortamda Türkçenin kullanımına ilişkin olarak 127 öğrenciye ait Whatsapp mesaj içeriklerinden elde edilen veriler; ses özellikleriyle ilgili kullanımlar, kelime kullanımları, cümle kullanımları, yazım ve emoji kullanımları olmak üzere oluşturulan sınıflamalar alt kategoriler halinde sunulmuştur.

Ses ile ilgili Yanlış kullanımlar: Ses ile ilgili yanlış kullanımlar çoğunlukla Türkçe karakterli harflerin yerine İngilizce karakterlerin kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Türkçe Karakterli Harflerin (ç, g, i, s, ö, ü) yerine Noktasız Harflerin (İngilizce karakterlerin) Kullanımı (c, ı, g, s, o, u)

***cok uzgunum** (çok üzgünüm) ***dediğin gibi** (dediğin gibi) ***calisiom** (çalışıyorum) ***gorusuruz** (görüşürüz) ***kafayi siyiracagim** (kafayı sıyıracağım) ***Capraz baglarim kopmus ya** (Çapraz bağlarım kopmuş ya)

Türkçe Karakterli “S”, “Ç”, “F”, “K”, “V”, “İ” Yerine İngilizce “Sh, “Ch, Ph, q,w,y” gibi harflerin Kullanımı

*Bu çocuk ne kadar da **sheker** yauvvvvv (Bu çocuk ne kadar da şeker yav.)

*Bak bidaaa beni **eleshtirmee** (Bak bir daha beni eleştirme.)

*Saclarim **shekil**, önümden **chekil** (Saçlarım şekil, önümden çekil.)

***Türkhce** (Türkçe) ***Eliph** (Elif) ***ewe gitmemiz gerek** (Eve gitmemiz gerek.)

*bariz **belly** (Bariz belli.) ***bı** doly odevim **war** (Bir dolu ödevim var.)

* **Qhanqa** sorma **walla** oluym (Kanka sorma vallahi ölüyorum.)

* **çok mütewazısın** bu konuda ^ **mersy** bebgimm© bnde sana öluurm ulennnnn© (Çok mütevazısın bu konuda, mersi bebeğim bende sana ölürüm lan)

Kelime sonundaki kullanılmayan sessiz harfler (r,y)

***bi sürü** (bir sürü), ***bisi** (bir sey), ***bi de** (bir de) , ***Seni nasıl ösledim bi bilsen?**
(**Seni nasıl özledim bir bilsen.**) ***Chizerim bi daha** olmasın(Çizerim bir daha olmasın)

***ii walla** (İyi vallahi) * **bana öle dio** (Bana öyle diyor)

Türkçedeki “Ğ” Harfinin Kullanılmaması ya da Yerine “Y” Harfinin Kullanılması

***yamura** yakalandımm (Yağmura yakalandım) ***annecim, babacm** sizleri çok sewiy-
rum (Anneciğim, babacığim sizleri çok seviyorum) ***bişi** yaptım yoq(Bir şey yaptığım yok)

***Bebeyim** benim (Bebeğim benim) *Eline **salık** çok **beyendim** (Eline sağlık çok beğen-
dim)

***Eyitim şart (Eğitim şart)** ***Öylen** buluşah (Öğlen buluşalım)

Kelimelerle İlgili Yanlış Kullanımlar

Yazışmalarda ünlü ve ünsüz harflerin yazılmaması, bazı harflerin simge, sembol ve rakamlarla yazılması, duygu halleri yerine smiley kullanılması, harflerin yazımındaki farklılıklar, klişeleşmiş kelimelerin kullanılması, Türkçe ve İngilizce kelimelerin birlikte kullanılması ve kelimelerde yapılan Türkçe ve İngilizce kısaltmalar, kelimelerle ilgili yanlış kullanımlar olarak ön plana çıkmaktadır.

Kelimelerdeki Ünlü Harflerin Yazılmaması

***Snn** (senin) ***bnm** (benim) ***zmn** (zaman) ***smd** (şimdi) **blmm olee** (bilmem öyle),
***bn kçr** (ben kaçır), ***kdr** (kadar) ***msj** (mesaj) ***drs** (ders) ***hyr** (hayır) ***snr grşrz** (sonra görüşürüz) ***dşrdn grndğü gbi dğl hçbrşy htrlamyrm** (Dışarıdan görüldüğü gibi değil hiçbir şey hatırlamıyorum)

Kelimelerdeki Bazı harfleri Simge ve Rakamlarla Yazma

***s=\$** ***i=!** ***a=@/** ***e=€/** ***c=©** ***r=®** **et=@**

***h€@qe\$!n d€@d!n€ d€@m@n ol@m@m** (Herkesin derdine derman olamam)

*Anne **@’li** pilav kaldı mı **?** (Anne etli pilav kaldı mı?)

*Hayır, hepsini **A 1000 7 ☺** (Hayır hepsini Abin Yedi)

*Baq şindi **2leme** düştüm **ca** (Bak şimdi ikileme düştüm)

***100üğünü** takmıyorsun artık, hayırdır? (Yüzüğünü takmıyorsun artık, hayırdır?)

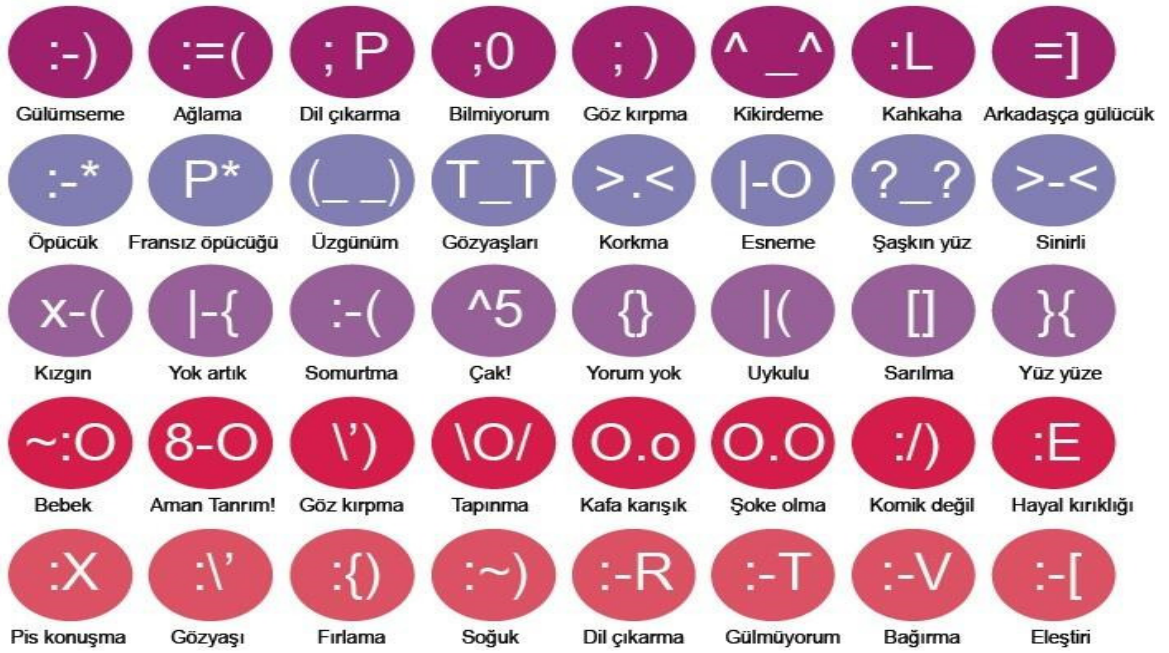
Emoticonları Kullanma

*(**_**) **:-C TT TT . 12X@>--->--- ss** (Beni affet. Gerçekten çok üzgünüm, gözyaşları içindeyim. Sana bir düzine gül yolluyorum. Seni seviyorum.)

H :^o :@)! [-(... ABV (Hayır yalancı domuz! Seninle konuşmuyorum... Allah belanı versin!)

***:-)(-:^_^**(Evlendik, mutluyuz)

Yukarıda yer alan emoticonların evrensel bir anlam taşıdıkları söylenebilir. Ancak her kültürde, her toplumsal yapıda emoticonları kullanmanın (her ne kadar anlamları aynı ya da benzer olsa da) farklı kültürel kodları da olabilir.

Görsel ;"https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dijital-dil-devrimi-22719846 "adlı siteden alıntılanmıştır.

Resim-1.Emoticonlar ve anlamları

Duygu hallerini Belirtmek İçin Harfler Yerine Smiley Kullanma

- * :)(Gülen Smiley) * :((Üzgün Smiley) * : P (Dilini çıkaran smiley) * : D (Gülen smiley)
- * : O (Şaşkın smiley) * 8) (Gözlüklü gülen smiley) * 8 | (Gözlüklü Tebessüm Eden smiley)
- * >:((Ağlayan Smiley)
- ! Smiley (smile) ifadesi örneklemede yer alan öğrenciler tarafından kullanılan bir ifadedir.

Kelimelerdeki Ünsüz Harflerin Yazılmaması

- ***dusunuorum** ama bir türlü **bulamıyorum**.(Düşünüyorum ama bir türlü bulamıyorum)
- ***özlüorm** seni olum.(Özlüyorum seni oğlum)
- ***ii diosam iidir** (İyi diyorsam iyidir)
- ***öle bişey** (Öyle bir şey)
- * **tetit ediorum sei** bnm **sewdiimden** uzaq durjaksın >:((Tehdit ediyorum seni benim sevgilimden uzak duracaksın)

Kelimelerdeki Harflerin Yazımındaki Farklılıklar (Z-S, V-F, D-T)

- * naberr **güsellik?** ***lutven tikat etin** (Lütfen dikkat edin)
- ***ayçiçeeem** (ayçiçeğim) ***bebeeeem** (bebeğim) ***Nassın sefqilim?** (Nasılsın sevgilim?)
- ***la ortaaamm acaip bahmıssım** (Lan ortağım acayip bakmışım)

Klişeleşmiş Kelimeler

- ***Selfie (öz çekim):** Kendi fotoğrafını çekmek.
- ***Troll:** Zarf atmak, yem atmak.

- ***Stalklamak:** Bir kişinin her yaptığını “gizli” takip etmek
- ***“R” yapmak:** Geri adım atmak
- ***tb:** Geçmiş zaman olur ki...
- ***Caps:** Görsele uygun altyazı yazmak
- ***Mentionlamak:** Bir ileti içerisinde bir ya da daha fazla kullanıcının adını kullanmak.
- ***Like etmek:** Herhangi bir paylaşımı beğenmek.
- ***Pokelamak:** Dürtmek anlamına gelmektedir.
- ***Vol:** Karşı tarafın profilinde bir paylaşımında bulunmak.
- ***DM (direct message):** Sosyal medyadaki mesaj servisi.
- ***Fenomen:** Sosyal medyanın büyük bir bölümü tarafından takip edilen kişi.

Türkçe İngilizce Kelimelerin Birlikte Kullanılması

- *tmm cnm **oky** (Tamam Canım Okey) *bugun **free** takılaq (Bugün ayrı takılalım)
- *saçların çok **cool olmuşt** (Saçların çok güzel olmuş)
- ***Wc** deydim duymamışım.(Tuvaletdeydim duymamışım)
- *Sen de her zaman **pcdesin** (Sende her zaman bilgisayardasın) *Pes'in **Demosu** Var Bende (Pes oyununun ücretsiz sürümü var bende)

Kelimelerde Yapılan Türkçe ve İngilizce Kısaltmalar

- ***Bro:** Yakın olunan, kanka denilen insanlara kullanılan hitap. ***K.b:** Kusura bakma
- ***Popi:** Popüler olan kişi ***Aeo:** Allah'a emanet ol ***Kib:** Kendine iyi bak ***Tşk:** Teşekkürler
- ***Tm, oke:** Tamam ***Grş, by, bb:** Görüşürüz ***Öpt, mck:** Öpüyorum ***Asqm:** Aşkım ***SÇS:** Seni Çok Seviyorum ***S.a.:** Selamün Aleyküm ***Kont:** Kontörüm yok ***X:** Sır vermem ***S:** Kafası karışmış ***I:** İlgisiz

- ***LOL /Laughing out loud:** Sesli gülmek
- ***BRB /Be Right Back:** Hemen döneceğim
- ***BTW/(By the Way:** Bu arada
- ***RIP /Rest In Peace:** Huzur içinde yatsın
- ***VIP /Very Important People:** Çok Önemli İnsan
- ***ASAP /As Soon As Possible:** Mümkün olduğunca çabuk

Cümlelerle İlgili Yapılan Yanlışlıklar:

Araştırmada incelenen yazışmalar içerisinde; aynı anlamlara gelen sözcüklerin kullanılması, günlük konuşma dilindeki terimlerin kullanılması ve vurgulanmak istenilen sözcüğe dair yanlış kullanımlar, cümlelerle ilgili yapılan yanlışlıklar olarak ortaya çıkmaktadır.

Aynı anlamlara gelen sözcüklerin kullanılması

- ***Örneğin** misalen ***Full** dolu ***ben** şahsen **kendim** ***kendimi** intihar edeceem
- ***bari** hiç olmasa * **aynen** olduğu gibi **katılıom**

Günlük Konuşma Dilindeki Terimlerin Kullanılması

- ***herıd yany** bebeym Mjk (Herhalde yani bebeğim muck)
- ***nbr laa** adamım? (Ne haber adamım?)
- ***nossun** işte öle takılıyos (Ne olsun işte öyle takılıyoruz)
- ***Şşşşt** ufak at yaa ☺ (Şit ufak at ya)
- ***Walla** doğru diyon **gadasını** aldım (Vallahi doğru söylüyorsun gadasını aldığım)

Duygu Durumunu İfade Etmek İçin Kullanılan Kelimeler

- * bulusalımmı çirkinördekyavrusu **muahahaaaaa** ***hehhehe** oldu baskaemrin
- * **bööööööeeee** kuscam şimdi kaçta ***muckxx** hadi yaylanmnn
- ***heheeeheeytttttttt** yaptım valla ***peehhhhhhhh** bumuydu
- ***ıııııııııı** fitil oldum yaa

Emojilerin Anlamları ve Kullanım Örnekleri

- GÜLEN EMOJİ-ehehehe şeklinde belirtilir. X:kAnka ciddi olamassın.
- 32 DİŞ GÜLEN SURAT EMOJİSİ-nihehehehe şeklinde belirtilir.
- GÜLEN MUZİP EMOJİ X:“Şimdi sen benim sevgilim olsan ne eğlenirdik hee.”
- ANLAT KANKA DİNLIYORUM EMOJİSİ
X:Gardas sende fizik notu varmı Y:Var gardasda yazım çötü okuyaman
X: hımm, yine de sağol
- OHA FALAN OLMA, DUMURA UĞRAMA DURUMUNU ANLATAN EMOJİ
X: Kanka hocaaa resmen işlemedi konuyu sorduyaaa
- TRİP ATIYORUM EMOJİSİ-X:hththth gelmesen gelmee
- GÜLMekten YARILAN, YERLERE YATAN EMOJİ-X:Kanka zuahahahaha gülmekten sandalyeden yuvarlandım ya çok komik. Y:Enes gerçekten Firdevs'in önünde mi düştü zuahahaha

- AŞIRI DERECE ÜZÜLMÜŞ EMOJİSİ- X: Y:Oha kanki anlat noldu
- HASTAYIM EMOJİSİ- X:Ölüyommmmm askımmmm Y:Kötüye bişeyy olmass
- COOL EMOJİ- X: Benim ortalamam zaten yüksek hiç kendimi yoramam
Y:Ben gircem telafiye
- UYUYORUM EMOJİSİ- X:Saat 3 oldu.. Y: İii geceler yarın gorusurus
- BAKAKALMIŞ-ŞAŞKIN EMOJİ – X:Olummm nasıl olur ben senden kopya çektim 90 aldım sen 65 aldım diyonn Y: Valla bende anlamadım
- TEHDİTÇİ ŞEYTAN EMOJİSİ:-X Bu saatten sonra herkez ayarı dengassımm
- MELEK EMOJİSİ- X:Bu neyaa Ancelina Culi gibi barış elçisi olduk okulda.

- YALANCI EMOJİSİ- X: heee heee 100 alacakmıs. Pinokyo gibisinn
- PARAGÖZ EMOJİ- X:Kimseye 5 kuru vermess ooo Y:Ali Ağaoğlu gibi ne olacak pinti iştee
- KİLİTLİ AĞIZ EMOJİSİ- X:Şana bişi söyleceem ama aramızda kalacak Y:Neymiş bilader sööle benden laf çıkmaz
- DÜŞÜNEN EMOJİ- X:Acaba tıfn olmasaydı nassı vakit geçirirdik? Y:
- HAPŞURAN EMOJİ-X: Kanki niye gelmdn okula Y: X:Geçmiş olsun
- SİNSİ ŞEYTAN EMOJİSİ- X: Beyyylerrr; Alttan aldık yeteri kadar, bu saatten sonra herkes ederi kadar.

Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmada, gelişen teknolojinin insanların hayatlarını kolaylaştırması ve bir bakıma da başta anadilleri olmak üzere, değerlerine ve diğer kültürel unsurlara yönelik olarak yaptığı olumsuzluklar sanalizasyon başlığı altında incelenmeye çalışılmıştır. Sanal Dil olarak ortaya çıkan bu yeni iletişim modeli hem ortak dilin varlığını tehlikeye itmekte hem de genç-yaşlı kuşak iletişimini sekteye uğratabilir. Teknolojiyi sıkça kullanan liseli öğrenciler, kendi dilleri olan Türkçeyi kullanma konusunda özensiz davranmaları sonucu sanal ortamda anlaştıkları ancak standart dil kullanımından oldukça uzak dijital bir dilin oluşmasına neden olmuşlardır.

Araştırma sonuçları, örneklemde yer alan lise öğrencilerinin Whatsapp Messenger uygulamasını kullanırken Türk Diline ait imla hatalarını, yazım ve anlatım bozukluklarını sıklıkla yaptıklarını göstermektedir. Daha çok bu mecrada kullandıkları dilin, yazılı dilden uzak; ağız, şive ve jargonların etkisindeki konuşma dili niteliğinde olduğu görülmektedir.

Liseli öğrenciler; Türkçe karakterli kelimelerin yerine İngilizce karakterleri kullanmaktadırlar. Türkçe Karakterli "S", "Ç", "F", "K", "V", "İ" yerine İngilizce "Sh", "Ch, Ph, q,w,y" gibi harfleri tercih etmektedirler. Kelime sonunda r ve y gibi sessiz harfleri kullanmamakta, kelime içinde ğ harfini ya hiç kullanmayıp ya da onun yerine y harfini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Kelimelerdeki sessiz ve sesli harfleri kullanmadıkları gibi kelimelerdeki bazı harfleri simge ve rakamlarla yazdıkları, kelimelerde kısaltmalar yaptıkları, Türkçe ve İngilizce kelimeleri bir arada kullandıklarına rastlanmıştır. Ayrıca aynı anlamlara gelen sözcükleri, özel isimleri yanlış yazdıkları, günlük dilde kullanılan sözcükleri, bağlaçları ve soru eklerini ayrı-bitişik yazdıkları, yazışmalarında hiçbir noktalamayla kullanmadıkları, büyük küçük harfleri bir arada kullandıkları ve duygularını görsel biçimde ifade etmek amacıyla smiley ve emoji kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Araştırma bulguları dikkate alındığında Yaman ve Erdoğan (2007) ile Temur ve Vuruş (2009)un yapmış oldukları çalışma sonuçlarıyla benzerlik taşıdığı ortaya çıkmıştır. Her iki çalışmada da; Msn, Facebook ve Forum kayıtlarında öğrencilerin yazarken kısaltma eğiliminde oldukları, İngilizce kelimelere daha çok yer verdikleri, yazı dilini rastgele ve özensiz bir şekilde kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin Whatsapp yazışmalarında diğer araştırma sonuçlarında tespit edilen unsurlarla beraber duygu ve düşüncülerini daha çok emojilerle, birtakım simgesel kodlarla (emoticon) anlatmaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç bize,

Whatsapp'ı kullanan gençlerin az çaba sarf etme ve daha üşengeç eğilimler içerisinde olduklarını göstermektedir.

Görünen o ki teknoloji geliştikçe, yeni yeni sözcükler ortaya çıktıkça, sanal ortamda dile yönelik yanlışlıkların daha da artacağı bu nedenle de Türk Dilinin deformasyona uğrayacağıdır. Fakat dilin deforme oluşunu sadece teknolojiye indirgemek doğru olmayıp, genç bireylerin kendi dillerine sahip çıkma konusunda bilinçli hale getirilmesi gerekmektedir.

Sosyal medyada özellikle yoğun olarak gençlerin kullandığı Whatsapp ta yapılan dil yanlışlıklarını, bunun olumsuz etkilerini diğer kitle iletişim araçlarındaki yapılan yanlışlıklar gibi tespit etmek kolay değildir. Bu nedenle; liseli öğrencilerin sosyal medyada kullandıkları dilin yapısını ortaya koyarak, yaptıkları hataları gözler önüne sermek; anadillerini doğru kullanmaları hususunda farkındalıklar yaratmak önem arz etmektedir.

Unutulmamalıdır ki; bireylerin dil bilincine, sevgisine ve hassasiyetine sahip olması yasaklarla, cezalandırmalarla değil ancak etkili bir eğitim öğretim süreciyle mümkün olacaktır.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından yararlanacak kurumlara ve bu tür bir araştırma yapacak kişilere aşağıdaki öneriler sunulabilir.

- İlk olarak TDK tarafından teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan ya da yeni çıkacak olan terimlerin Türkçe karşılıklarının zamanında üretilip topluma sunulması gerekmektedir. Yine RTÜK aracılığıyla, dilimizde karşılıkları olan bu terimlerin kitle iletişim araçlarında Kamu spotu şeklinde kamuoyuna sunulması etkili olacaktır.
- İnternet olgusu ve dil gelişimi ilişkisinin kaçınılmaz olması sebebiyle özellikle Bilişim teknolojileri uzmanları ile Dil bilimcilerin birlikte hareket edip her iki konuyu bir arada ele alan çalışmalar yapmaları önem arz etmektedir.
- Liseli gençliğin yoğun olarak kullandığı bir başka mesajlaşma programı olan, kişilere özgü ve paylaşılanların süreli olduğu, gizliliğin temel alındığı "Snapchat" uygulamasıdır. Literatürde bu uygulamaya dönük olarak herhangi bir çalışma olmayışı uygulamada kullanılan dil'e dair tespitlerin ortaya konulması, ileri ki zamanlarda yapılacak çalışmalar kapsamına alınması faydalı olacaktır.
- Dil bilincinin gelişimi muhakkak ki etkili bir eğitimle sağlanacaktır. Bu nedenle sık sık okullarda; Türk dilinin gelişimine ve zenginliğine dair bilgilendirici, özendirici seminerler düzenlenmelidir. İllerdeki Rehberlik araştırma Merkezlerince Okul Rehberlik programlarına bu konu dâhil edilmelidir.
- Gençlerin sosyal medyada kullandıkları bu dilin şifrelerini çözmek, anadillerini nasıl bozduklarını gözler önüne sermek gerekir. Bu yüzden, okullarda gönüllü öğrenciler tarafından oluşturulacak bir çalışma grubuyla internet ortamında yapılan dil yanlışlıkları tespit edilip afişler ya da broşürlerle görsel olarak bilgilendirme yapılmalıdır.
- Dili sevmek, ona saygı duyup benimsemek ulusal bir değerdir. Gençlerin anadillerine yönelik özensiz davranışları direkt olarak teknolojinin bir sonucu olarak görülmemeli, o dili kullananların bilinçsiz ve kültürsüz olmalarıyla ilişkilendirilmelidir. Bu açıdan; okullarda etkili bir dil eğitimiyle birlikte Medya okuryazarlığı alanına ağırlık verilmeli konuyla ilgili olarak aileler de üzerlerine düşen görevleri yapmalıdır.

Kaynaklar

AKKAŞ, İbrahim. (2013). *Çok Yüzlü İlişkiler Ağında Kimlikler ve Sanal Cemaatler*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi, cilt.3, ss.37-53

- AKSÜT, M., Ateş, S., Balaban, S. (2011). *İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği)*, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- AKTAŞ, E., Şentürk, L. (2014). *Sosyal Medyada Türkçenin Kullanımı Üzerine Nitel Bir Araştırma*. VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayı, Niğde.
- BİLEN, K. Ercan, O. Gülmez, T. (2014). *Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi örneği*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 115-123.
- BİNARK, M. (2001). *Kadının Sesi Radyo Programı ve Kimliği Konumlandırma Stratejisi*, Toplum Bilim, Sayı:14, Ankara: Bağlam Yayınları
- BULUNMAZ, B. (2011). *Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği*, Global Media Journal, Cilt:2, Sayı:3, ss.19-50.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (14. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- ÇAKIR, H. Topçu, H. (2005). *Bir iletişim dili olarak İnternet*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19 (2), 71-96.
- ÇALIŞKAN, M., Mencik, Y. (2015). *Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya*. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi (2015): 254-277
- ÇETİN, E. (2009). *Sosyaliletişim ağları ve gençlik. Facebook örneği* <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/bilim/bilim15.pdf> adresinden alınmıştır.
- DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara
- FIRAT, M. ve Keskin Ö., Nilgün (2015). *Temel Bilgi Teknolojileri I, (5. Ünite)*, Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 3190, Eskişehir.
- GOFFMAN, E. (2014). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. (B. Cezar, Çev.) Metis yayınları
- HAZAR, M. (2011). *Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması*, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı: 32, ss.151-175.
- TATTERSAL, A. (2003). *The Internet and French Language*. Center for Language in Education Occasional Papers, University of Southampton, ED:477228.
- TEMUR, T. Vuruş, N. (2009). *İnternet (Genel Ağ) Ortamında Türkçenin Kullanımına İlişkin Bir Çözümleme*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(22).
- TOSUN, C. (2005). *Dil Zenginliği, Yozlaşma ve Türkçe*. Journal of Language and Linguistic Studies, 1 (2), 136-153.
- TUNÇ, A. (2010). *Tarihi Miras ve Güncel Beklentiler Arasındaki Türkiye*. 23. Türk -Alman Gazetecilik Semineri. Medya ve Bilgi Kirliliği, Ankara
- VURAL, B. Akıncı, Bat, M., (2010). *Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne Yönelik Bir Araştırma*, Journal of Yaşar University, sayı 5, s.3348-3382.
- YAMAN, H. Erdoğan, Y. (2007) *İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: Nitel bir araştırma*, Journal of Language and Linguistic Studies Vol.3, (2) 237-249.
- YÜKSEL, H. (2014). *İnternet Gazeteciliğinde Bilgi Kirliliği Sorunu*. Atatürk İletişim Dergisi (2014): 125-138

İnternet Kaynakları

T.C Anadolu Üniversitesi Yayını,

<https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/web/files/BIL101U.pdf>

Araştırma, Journal of Language and Linguistic Studies Vol.3, (2) 237-249.

Erişim tarihi: 20.12.2018 16.00

Dijitalajans,

<http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/>

Erişim tarihi: 13.12.2018 15.10

Habertürkgazetesi,

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1179712-gencligin-dilini-anlama-kilavuzu>

Erişim tarihi: 08.11.2018 21.10

Memurlarnet,

<https://www.memurlar.net/haber/689265/btk-dan-sosyal-medyaya-selam-olsun-kampanyasi.html> Erişim tarihi: 02.01.2019 22:10

Yellow Ajans,

<http://www.yellowajans.com.tr/turkcede-emojilerin-anlamlari.html>

Erişim tarihi: 02.01.2019 18.40

Webmaster Portalı,

<https://wmaraci.com/nedir/sosyal-ag>

Erişim tarihi: 13.12.2018 15.20

İdea Dergi,

<http://www.ideadergi.com/sanal-tepkiler-buyuk-etkiler/>

Erişim tarihi: 13.12.2018 15.20

